

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

Zrinka Matijević

**NAJČITANIJE SLIKOVNICE U REPUBLICI HRVATSKOJ U
RAZDOBLJU OD 2013. DO 2018. GODINE**

ZAVRŠNI RAD

Slavonski Brod, rujan, 2019.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

Preddiplomski sveučilišni studij ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja

**NAJČITANIJE SLIKOVNICE U REPUBLICI HRVATSKOJ U
RAZDOBLJU OD 2013. DO 2018. GODINE**

ZAVRŠNI RAD

Predmet: Dječja književnost s medijskom kulturom

Mentor: izv. prof. dr. sc. Emina Berbić Kolar

Student: Zrinka Matijević

OIB: 54551105118

Matični broj: 481

Slavonski Brod

rujan, 2019.

Zahvaljujem svim profesorima ovog fakulteta na znanju koje su mi usadili, te strpljenju i razumijevanju koje su mi pružili, da se u budućnosti bavim ovim plemenitim poslom odgoja i obrazovanja predškolske djece.

Najčitanije slikovnice u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2013. do 2018. godine

Sažetak

Smatra se da je slikovnica prva i najvažnija knjiga u djetetovom životu, pa se njenim čitanjem utječe na socijalni i emocionalni razvoj djeteta. U poglavljima je opisana povijest slikovnice, njena definicija, te važnost uloge i utjecaja slikovnice na cjelokupni razvoj djeteta. Važnu ulogu u upoznavanju djeteta sa čitanjem i prvom knjigom osim kućne okoline ima i djetetov odgojitelj i sama vrtićka ustanova. U istraživačkom dijelu rada navedeni su tablični prikazi najčitanijih slikovnica u Republici Hrvatskoj u periodu od pet proteklih godina.

Ključne riječi: slikovnica, razvoj, dijete, uloga, odgojitelj

Summary

A picture book is considered to be the first and most important book in a child's life, so its reading affects the social and emotional development of the child. The chapters describe the history of the picture book, its definition, and the importance of the role and impact of the picture book on the child's overall development. In addition to the home environment, the child's educator and the kindergarten itself play an important role in familiarizing the child with reading and the first book. In the research part of this paper, table representations of the most read picture books in the Republic of Croatia over the past five years are listed.

Key words: picture book, development, child, role, educator

Sadržaj:

1. UVOD	1
2. SLIKOVNICA	2
2.1 Povijest slikovnice u svijetu.....	4
2.2 Povijest slikovnice u Hrvatskoj.....	6
2.3 Vrste slikovnice.....	7
2.3.1 Laparelo slikovnica.....	7
2.3.2 Interaktivna slikovnica.....	7
2.3.3 Priča.....	7
2.3.4 Edukacijska slikovnica.....	8
2.3.5 Problemska slikovnica.....	8
2.3.6 Pop-up slikovnica.....	8
2.3.7 Taktilna slikovnica.....	9
2.3.8 Zvučna slikovnica.....	10
3. FUNKCIJA SLIKOVNICE	11
4. KVALITETA SLIKOVNICE	14
5. OBLIKOVANJE SLIKOVNICE	17
5.1 Ilustracija i fotografija.....	17
5.2 Tipografija.....	18
6. NAJČITANIJE SLIKOVNICE U RH	20
6.1 Tablični prikaz najčitanijih slikovnica u RH po godinama.....	20
6.2 Analiza tablica i cilj istraživanja.....	24
6.3 Osvrt na neke od najčitanijih slikovnica.....	25
7. ZAKLJUČAK	28
8. LITERATURA	29

1.UVOD

U završnom radu pozabavit ćemo se temom “Najčitanije slikovnice u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2013. do 2018. godine”. Važnost koju knjiga ima u razvoju djece te čovjeka u životu je neupitna, a posebno važnu ulogu ima u razvoju pismenosti. Slikovnica je prva knjiga s kojom se dijete susreće u životu, te za njega ima važnu ulogu. Dijete u doticaj s pismenošću dođe mnogo ranije nego što je sposobno samo čitati i pisati. Iako dijete prvu pisanu riječ uoči negdje drugdje, slikovnica je zasigurno najbogatiji izvor pisane riječi s kojim se dijete može susresti. Naš zadatak je da slikovnicu približimo djetetu i prije nego što samostalno mogu čitati i pisati. Slikovnica uvodi dijete u nepoznate svjetove koji dodiruju književnost, ilustraciju, maštu, umjetnost.. Slikovnicu definiramo kao knjigu za djecu koja se sastoji pretežno od slika ili samo slika. Ona pomaže djeci u razvijanju mašte, te djeluje na sposobnost pamćenja. Dokazano je da djeca, kojima su od najranije dobi čitali i pričali priče, brže razvijaju govor, bolju komunikaciju s drugima, te pokazuju veću zainteresiranost.

2.SLIKOVNICA

Čitanje je vještina važna za opstanak i kulturni razvoj čovjeka i možemo ga shvatiti kao pomagalo u bogaćenju jezičnog izraza, pismene i usmene komunikacije, te osobnog uspjeha u vrtiću i školi. Dječji interes za čitanje i pisanje počinje sa slikovnicom. Ranim čitanjem slikovnica razvijaju se mentalne i edukativne sposobnosti djeteta, a velik je utjecaj i na djetetov pogled na život i svijet. Slikovnice su posredovani materijal kod aktivnosti čitanja s kojom dijete dolazi u doticaj preko roditelja i drugih odraslih osoba. Slikovnica sadrži tekst, ilustraciju i ukupni dizajn, te je ona proizvodni i komercijalni predmet. Sama slikovnica podrazumijeva međusobnu ovisnost slika i riječi koje se izmjenjuju. Slikovnica potiče razvoj djeteta i donosi mnoge dobrobiti. Slikovnica pomaže djeci da bolje razumiju sebe, doznaju ono što ih zanima o svijetu, opisuje i približava moguće situacije u obitelji, vrtiću i zajednici. Čitajući slikovnice u vrtiću, u suradnji s drugom djecom i odraslima, djeca jačaju prijateljstva i stvaraju nova znanja, te iznose svoja iskustva i mišljenja. (Čudina Obradović, 2002). Djeca putem slikovnica prepoznaju svakodnevne, životne situacije i otkrivaju svijet mašte. Ona je poveznica djetinjstva i pedagogije. Prvim slikama utječe na stjecanje informacija o bojama i umjetnosti, a prve riječi su prvi poticaj i osnova za učenje govora i izgradnju dječjeg riječnika. Slikovnica predstavlja skup odgojnih i obrazovnih sadržaja i vrijednosti koje se međusobno isprepliću kako bi bile pravi izazov i poticaj. Slikovnica je djetetu prvi udžbenik, prozor u svijet i prva umjetnička knjiga. Kakav će biti prvi susret djeteta sa slikovnicom i koliko će ona biti prisutna u djetetovoj najranijoj dobi ovisit će kasnije odnos djeteta prema knjizi kao đaka i kasnije u životu. Djeci u najranijoj dobi slikovnica predstavlja uvod u književnost, umjetnost govorene i pisane riječi, te uvod u likovnu umjetnost. Ona djeci predstavlja osim edukativne funkcije i zabavu jer kroz igru djeca najviše uče. Slikovnica je zbir malenih slika i ilustracija je ta koja određuje slikovnicu i daje joj karakter. Slikovnice stvaraju uspomene koje se pamte cijeli život. U početku se djeca s njima igraju, a poslije pomoću njih uče, razvijaju se i odrastaju. Slikovnica je obično kratka, tematski može biti vrlo raznolika, a po namjeni može biti umjetnička ili poučna. Poučne ili informativne slikovnice pomažu djeci kod upoznavanja okoline, biljnog i životinjskog svijeta. Slikovnica doprinosi razvoju empatije i razumijevanju drugih ljudi, te pomaže u poboljšanju pamćenja i održavanja koncentracije. Riječima Branke Hlevnjak slikovnica je zbir malenih slika koje zovemo minijaturama ili ilustracijama. (Hlevnjak, 2000). Kada se djetetu pričaju priče je jedno, a drugo kada ono treba pratiti ilustracije i tekst koji ide uz njih. Djeci trebamo pobuditi interes na dugoročno vrijeme na način da im pokažemo kako čitanje može biti zanimljivo.

Otvaranjem slikovnica ulazimo u neki novi i drugačiji, maštoviti svijet u kojem životinje razgovaraju i čitaju, vještice lete, a vile čarobiraju. Ta mašta slikovnicu čini zanimljivom djetetu. Važan je i izbor slikovnice, pri kojem posebno treba uvažavati djetetove želje. Od odraslog se očekuje da ponudi djetetu slikovnice koje su primjerene njegovim mogućnostima shvaćanja i njegovoj dobi.

Uz slikovnicu dijete uči, raste i razvija maštu i govor. U izradi slikovnice sudjeluju i pedagozi, psiholozi, logopedi i lingvisti, kako bi slikovnica ispunila svoju funkciju u razvojnim fazama djeteta. Slikovnice kroz isprepletenost slika i uz mali dio teksta ili bez teksta pričaju priču i tako djetetu daju razne informacije. "Slikovnica je i tekst, ilustracije i cjelokupni dizajn, ona je proizvodni i komercijalni predmet, socijalni, kulturalni i povijesni dokument, i naposljetku, djetetovo iskustvo. Kao umjetnički oblik ona podrazumijeva međuovisnost slika i riječi, na istovremenoj pozornici dvostranice, kao i dramu okretanja stranica" (Hameršak, Zima, 2015)

U slikovnici je važno i likovno i jezično predstavljanje stvarnosti. Nije lako odgovoriti na pitanje što je u slikovnici bitnije, da li riječi ili slika, ali znamo da postoje slikovnice bez riječi ili s vrlo malo riječi, ali nema slikovnice bez slika. Značenje slikovnice ne može se uspostaviti bez jednog ili drugoga značenjskog sloja (verbalnog ili likovnog) te se po tome slikovnica izdvaja iz ograničenoga, isključivo likovnog (Hameršak, Zima, 2015). Slika i tekst su jedinstvo koje jako djeluje na dijete.

Svako dijete na različiti način doživljava i proživljava slikovnicu te ju prepričava, a s time razvija i vokabular. Ako djeca istu slikovnicu više puta čitaju, tada na taj način razvijaju i sposobnost pamćenja. Držanjem slikovnice u rukama razvijaju koordinaciju pokreta što je važan segment u razvoju djeteta. Ilustracija potiče maštu i razvija kreativnost kod djeteta.

Djeca tako, kroz igru i zabavu, ulaze u svijet književnosti i na taj način razvijaju različite sposobnosti, a da toga nisu niti svjesni. Cilj slikovnice je upoznati dijete s različitim likovima, stvarnim i izmišljenim, te pobuditi maštu i kreativnost u djetetu, razviti smisao za lijepo i estetiku, te na što bolji način prikazati moralno ponašanje i moralne odnose samim time što dobro uvijek pobjeđuje zlo.

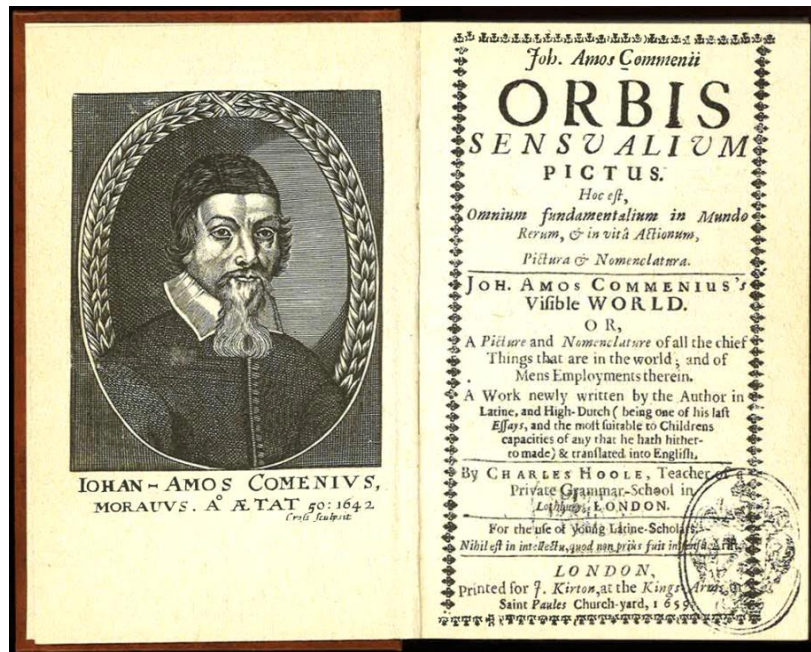
Većina definicija slikovnica vrlo često ostaje na najosnovnijoj razini i daje vrlo općenita i nedorečena objašnjenja, primjerice da je slikovnica prva knjiga djeteta. Kako je slikovnica osebujan čitateljski materijal vrlo ju je teško definirati. U samom terminu slikovnica ističe se

slikovni dio i postoje slikovnice koje formalno ne sadrže tekst, no kako dijete redovito ima posrednika u čitanju, za slikovnicu bez teksta ipak se ne može apsolutno isključiti njegovo postojanje. Roditelj odnosno netko drugi tko djetetu govori, priča ili tumači stvara tekst na temelju onoga što neka slika prikazuje. Tako se svaka slikovnica koristi dvama vidovima komunikacije: slikovnim i tekstualnim. Ona stvarnost prikazuje likovnim i jezičnim mogućnostima, i to čini drukčije nego, primjerice, ilustrirana knjiga, koja također sadrži slike i tekst. Odnos koji se ostvaruje prožimanjem prostorne (slika) i vremenske (tekst) dimenzije slikovnice očituje se već na formalnoj, a posebno do izražaja dolazi na njezinoj sadržajnoj razini, odnosno u svim potencijalima koje posjeduje. Slike u slikovnici nastaju na predodžbi autora teksta, iako je u povijesti stvaralaštva slikovnice u Hrvatskoj bilo obrnuto zato što su se preuzimale gotove ilustracije iz inozemstva pa se dodavao tekst na hrvatskom jeziku. Stvarajući slike za slikovnicu, likovni umjetnik ima manje mogućnosti slobodnog unošenja slika za razliku od ilustrirane knjige u kojoj on tekst ilustrira na temelju vlastite interpretacije. (Čačko, Javor, 2000).

2.1 Povijest slikovnice u svijetu

U prošlosti se svaka slika sa slikama nazivala slikovnicom, a početkom 19. st. slikovnicu se počelo definirati kao knjigu namijenjenu maloj djeci gdje prevladava ilustracija. Prvom slikovnicom smatra se “Orbis Pictus” ili “Orbis Sensualium Pictus” (“Vidljivi svijet u slikama”). Napisao ju je pedagog Jan Amos Kamensky, a objavljena je godine 1658. u Nurnbergu. U većini izdanja, tekst je naveden na latinskom.

Od tada se objavljivanje slikovnica širi, a njihova cijena je pristupačna kako bi bile što dostupnije svakom djetetu jer se već tada razvila svijest o tome da poučavanje djeteta treba početi slikovnicom.

Slika 1., Orbis Sensualium Pictus; prva slikovnica

Najpoznatija slikovnica 19. st. je slikovnica pod imenom “Struwwelpeter” (Janko Raščupanko) koju je frankfurtski liječnik Henrich Hoffman odlučio sam izraditi svojem trogodišnjem sinu. 1845. g. slikovnica je puštena u prodaju pod nazivom “Lustige Geschichten und rollige Bilder mit 15 kokrierten Tafeln für Kindern von 3 bis 6 Jahren” (Vesele zgode i šaljive slike s 15 obojenih tabli za djecu od 3 do 6 godina). Tek 1847. g. slikovnica izlazi pod nazivom Struwwelpeter. U Hrvatskoj je objavljena 1925. (sve prema Batinić i Majhut, 2001.)

U drugoj polovici 19. st. pojavljuju se slikovnice s ilustracijama koje dominiraju nad tekstom. One su sadržavale velik broj ilustracija i vrlo malo teksta. Pretežno su sadržavale od 8 do 12 stranica ilustracija koje su pratile tekst neke priče. Početkom 20. st. izlaze čitave zbirke slikovnica sa zajedničkim likovima u raznim situacijama čiji su najpoznatiji autori: Simon & Schuster sa zbirkom “Male zlatne knjige”, Harper & Brothers sa zbirkom “I Clean Read”, te Theodor Seuss Geisel, poznatiji pod imenom “Dr. Seuss.”

2.2 Povijest slikovnice u Hrvatskoj

Najstarije hrvatske slikovnice moguće je svrstati među slikovnice bez teksta, slikovnice s tekstom u stihovima i narativne slikovnice, s više kratkih priča ili pričom koja se proteže kroz cijeli tekst. Slike u tim slikovnicama su rijetko izvorno hrvatske. Razlog tome je kasna pojava ilustratora slikovnica, tek tridesetih godina 20. stoljeća. U početku nije postojao hrvatski termin za oslikane knjige namijenjene djeci, nego se tek 1869. g. pojavljuje riječ slikovnjak. (Batinić, Majhat, 2001).

Iako nema traga prvim hrvatskim slikovnicama pa danas ne možemo sa stopostotnom sigurnošću reći koja slikovnica je prva. Prvom se smatra “Nova slikovnica za malu djecu” Ljudevita Varjačića koja također nije sačuvana. Najstarija slikovnica koja je sačuvana je iz 1885. g. naziva “Domaće životinje” Josipa Milakovića. Prvom hrvatskom slikovnicom hrvatskog pisca, ilustratora i nakladnika smatra se “Dječju čitanku o zdravlju“ Ivane Brlić Mažuranić iz 1927. godine. (Crnković, Težak, 2002).

2.3 Vrste slikovnice

2.3.1 Laporelo slikovnica

Slikovnice za najmlađu dob djece nazivaju se laporelo slikovnice. One su dobile ime po pratiocu Don Juanu, liku u istoimenoj Mozartovoj operi. Sadrže 6 do 10 stranica koje se savijaju poput harmonike. Laporelo slikovnica također služi i kao igračka.

2.3.2 Interaktivna slikovnica

Interaktivna slikovnica približava određenu temu prilikom čega djeca imaju mogućnost manipuliranja lutkama. Ona je namijenjena podučavanju zvukova, boja, oblika, opipa. Svaka stranica je različita pa tako izaziva vizualne i taktilne podražaje što pruža djetetu mnogobrojne mogućnosti u istraživanju i razvijanje mašte i kreativnosti.

Interaktivna slikovnica uz razvoj govora kao temeljnog cilja potiče socioemocionalni razvoj djeteta, usvajanje predmatematičkih vještina, rješavanje problemskih situacija, te razvoj mašte i kreativnosti.

2.3.3 Priča

Slikovnice s pričom namijenjene su djeci iznad tri godine starosti i imaju malo veći broj stranica, pa se zato ubrajaju u kategoriju priča. Priča je usredotočena na samo jedan događaj, ima jedan zaplet, jedan splet okolnosti, ograničen broj likova i pokriva kratak vremenski period. Primjer takve slikovnice -priče je „Vrlo gladna gusjenica“ autora Erica Carlea koja na vrlo zabavan način prikazuje život jedne gusjenice odnosno njenu preobrazbu iz gusjenice u leptira. Osim što je zabavna, ona je i vrlo poučna, a kroz ovu slikovnicu djeca uče boje, dane u tjednu, brojati.., ali i važnost zdrave prehrane. Osim što gusjenica jede voće, ona jede i slatkiše nakon čega ju zaboli trbuh.

2.3.4 Edukacijska slikovnica

Edukacijske slikovnice djecu uče svakodnevnim stvarima kao što je higijena, kako zavezati cipelu, ponašanju u prometu i slično. Ona pomaže roditeljima pri odgoju djece i obrazovanju. Dijete uči pedagoškim načelima i oblicima ponašanja. Primjer edukacijske slikovnice bio bi „Lijeva ruka-desna ruka izdavačke kuće Naša djeca. Slikovnica je tvrdih listova, dizajnirana u obliku otvorenih dlanova, uz pomoć jednostavnih primjera i preglednih ilustracija pomoći će djeci u razumijevanju uporabe njihovih ruku i u razlikovanju lijeve i desne strane.

2.3.5 Problemska slikovnica

Problemske slikovnice djecu uče uvažavanju tuđih emocija, važnosti empatije prema drugima te razumijevanja. Ova vrsta slikovnice vezana je uz djetetove osjećaje, njegovu ličnost, ponašanje, odnose s okolinom. Sve se više pojavljuju slikovnice koje govore o problemima s kojima se susreću današnja djeca kao što je rastava roditelja, bolest, nasilje u obitelji, neprihvatanje od strane društva. Primjer problemske slikovnice je: „Petra ide u park“ autorice Aline de Petigny. Temelji se na tome kako prebroditi strah od visine kada se popne na tobogan. Ona ima želju spustiti se niz njega i zabavljati s ostalom djecom, ali joj strah to ne dopušta. Matko shvati njen strah i zajedno se s njom spusti niz tobogan, čime joj pomogne da prebrodi strah od visine.

2.3.6 Pop-up slikovnica

To je moderna interaktivna skočna slikovnica koja sadrži zanimljive skočne slike. Skočne slike zadržavaju pažnju djece dok im odrasli čitaju slikovnicu. One prikazuju pokret, dubinu i trodimenzionalnost zbog čega su drugačije od običnih slikovnica. Zbog toga se mogu nazvati i igračkama. Primjer pop-up slikovnice bio bi „Kuća za čudovišta autorice Maggie Bateson, gdje je djeci ponuđena pop-up kuća u kojoj se mogu igrati s likovima čudovišta.

Slika 2., Pop-up slikovnice

2.3.7 Taktilna slikovnica

Taktilna slikovnica potiče dijete da razvije osjetilo dodira. Taktilne slikovnice već na naslovnoj strani imaju materijal za taktilni doživljaj tako da čitatelji mogu odmah prepoznati da se radi o taktilnoj slikovnici. U Hrvatsku su taktilne slikovnice stigle tek prije šest godina. One često sadrže ilustracije ili fotografije životinja unutar koje se nalazi tkanina koja svojom teksturom podsjeća na perje, krzno ili kožu neke životinje. Primjer takve slikovnice je slikovnica: „Željela bih biti princeza“ izdavača Znanje. To je taktilna slikovnica tvrdih listova namijenjena djeci najmlađe dobi. Govori o tome kako

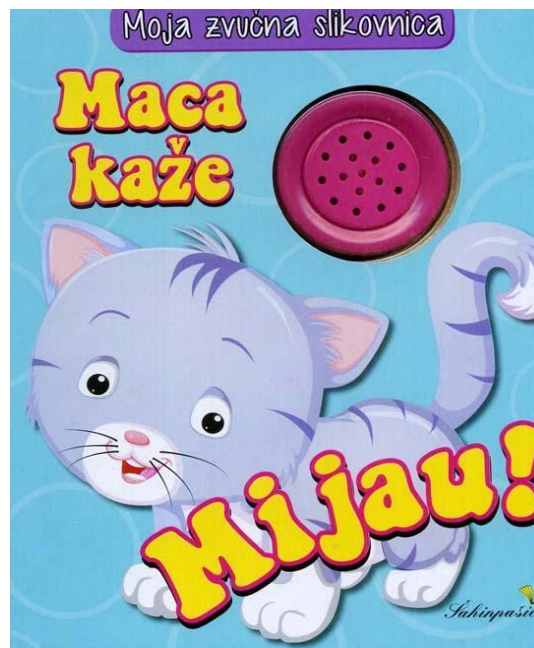
bi izgledao život jedne princeze. Ona je ispričana jednostavnim tekstom i popraćena detaljima od stvarnih tkanina koje dijete može opipati.

9

Druga vrsta taktilne slikovnice namijenjena je slijepoj djeci koja dodirrom dožive dječju priču jer taktilna slika, s raznovrsnim ispupčenjima i udubljenjima, omogućava svakom slijepom djetetu da bude izjednačeno u mogućnostima s ostalom djecom.

2.3.8 Zvučna slikovnica

Odnosi se na slikovnicu s ilustracijama na koje se pritiskom prsta javlja zvuk koji predstavlja tu ilustraciju. One najčešće uče djecu kako se glasaju pojedine životinje, ali ima i drugih koje oponašaju zvukove kao što su: vlakovi, hitna pomoć... Primjer zvučne slikovnice je „Glasni lavić“ nakladnika Naša djeca koja prati zgrade malog lavića popraćena različitim zvukovima.

Slika 3., Zvučna slikovnica

3. FUNKCIJA SLIKOVNICE

U literaturi se navodi da slikovnica može imati višestruke funkcije: zabavnu, govorno-jezičnu, informacijsko-odgojnu, spoznajnu, iskustvenu, estetsku i društvenu. Od velike važnosti je odabir kvalitetne slikovnice koja će biti primjerena interesima samog djeteta kao i njegovoj dobi. Kod tog odabira osim djetetovih roditelja veliku ulogu ima i njegov odgojitelj.

Uloga je slikovnice da kod djeteta izazove emocije, razvija govor i rječnik, ta da dijete spoznaje svijet oko sebe, odnose u okolini, da razvija sposobnost pamćenja, razvija potrebu za knjigom, da otkriva djetetu svijet i medij pisane riječi.

Zabavna funkcija često je preduvjet za ostvarivanje ostalih. Knjiga mora biti zabavna i interesantna djetetu i prilagođena njegovoj dobi, a ne dosadna. Kroz igru sa slikovnicom dijete uči, razvija maštu i novi pogled na svijet, razvija potrebu za knjigom. Kako bi ostale funkcije mogle biti ispunjene, slikovnica mora djetetu pružiti zabavu. Funkcije se međusobno isprepliću, rijetko se jedna ostvaruje neovisno o drugoj, a posebice je to izraženo u govorno-jezičnoj funkciji. Ona se ostvaruje paralelno s ostalim funkcijama, a često i kao njihova posljedica. Budući da je slikovnica najčešće prvi pisani tekst s kojim se dijete susreće, njezinu je ulogu općenito, a posebice u smislu općeg razvoja djeteta i uloge u razvoju njegova jezika moguće označiti kao vrlo važnu. Funkcije koje slikovnica razvija pretpostavljaju određenu razinu njezine kvalitete. To upućuje na promišljanje o tome kakva slikovnica mora biti da bi ostvarila svrhu postojanja.

Govorno-jezična funkcija slikovnica potiče i podupire razvoj fonemske i fonološke osviještenosti, djetetov morfološki i sintaktički razvoj, usvajanje i bogaćenje rječnika, upoznavanje obilježja teksta i načina njegova funkcioniranja te drugih vještina.

Informacijsko-odgojna funkcija slikovnica omogućuje da dijete razvija mišljenje – sposobnosti analize, sinteze, usporedbe, uopćavanja; pomaže djetetu razumjeti kauzalne veze među stvarima i pojavama te doći do potrebnih informacija, kao i osvijestiti i riješiti probleme kojih nije bilo svjesno ili ih nije znalo izraziti, a ujedno osigurava djetetu pristup sadržajima vezanim za njegove osjećaje, zdravlje, osobine ličnosti i ponašanje te za odnose u obitelji i društvu. Dijete putem slikovnice dobiva odgovor na mnoga pitanja, te rješenje za određene probleme.

Spoznajna funkcija ima zadaću djetetu omogućiti provjeru njegovih spoznaja i znanja o stvarima, odnosima i pojavama te time pružiti povratnu informaciju o njihovoj ispravnosti.

Iskustvena funkcija slikovnice sastoji se od pružanja posrednog iskustva djetetu. Mnogo toga što dijete ne može doživjeti neposrednim iskustvom ono može naučiti i spoznati s pomoću slikovnice. Slikovnica, primjerice, omogućuje djetetu učenje o višekulturalnosti i višetničnosti, traumatičnom iskustvu rata ili nasilja, o posebnim potrebama pojedinaca te drugim društvenim temama, starim zanatima, dalekim zemljama i sl. U slikovnicama se takve teme obrađuju zanimljivo i duhovito, nenametljivo i u prenesenom značenju. Dijete vidi iz slikovnice različitost običaja, vjere i kulture.

Estetska funkcija slikovnice ima zadaću u djeteta izazvati različite emocije i doživljaje. S pomoću estetske funkcije omogućuje se razvijanje osjećaja za lijepo te izgrađivanje ukusa, utjecaj na oblikovanje stavova i zanimanje za knjigu te razvoj ljubavi prema čitanju iz užitka ili zabave.

Društvena funkcija slikovnice je da slikovnica postaje sredstvo putem kojega društvo na najmlađe članove prenosi poželjne pozitivne vrijednosti kao što su: pravednost, otvorenost, odgovornost i povjerenje. (Čačko, Javor, 2000).

Čitanjem odrasle osobe djetetu izgrađuje se bliskost, te dijete na taj način zadovoljava svoje potrebe za sigurnošću, pažnjom i prihvaćanjem, te jačanjem samopoštovanja. Likovi iz slikovnice su prikladni modeli s kojima se samo dijete može poistovjetiti, a njihovi postupci, bilo dobri ili loši pomažu djetetu da uvidi različitosti i pravila ponašanja. Čitanjem se potiče razvoj govora, odnosno govorne vještine, obogaćuje se fond riječi, uče se novi pojmovi, a dijete razvija izražavanje svojih misli i osjećaja. Razvija se pamćenje, slušanje i čitanje, zaključivanje i logičko razmišljanje kod djeteta. Slikovnica uči dijete o svijetu od najranije dobi.

Zajedničko iskustvo čitanja djetetu pomaže u njegovom socijalnom i emocionalnom razvoju, te kod djeteta stvara osjećaj ugone, sigurnosti i povjerenja. Smatra se da je poticajna obiteljska okolina, naročito u predškolskom razdoblju glavni element djetetove uspješnosti. Djeca roditelja koji čitanje smatraju oblikom igre i zabave će i sama zavoljeti pisanu riječ. Kod samog čitanja slikovnice najprije se treba započeti s komentiranjem pročitano i dodjeljivanju imena slikama koje dijete vidi, a bez prepričavanja sadržaja kako bi dijete postupnim razvijanjem govora samo postiglo prepričavanje.

Govor roditelja treba poticati dječji razvoj i na njega reagirati proširenjem, objašnjavanjem, ispravljanjem i pohvalom. Važno je da dijete gleda u slikovnicu i prati tijek priče na stranici, gleda slike i slova, a roditelj ili odgojitelj treba s djetetom razgovarati o priči i slikama, komentirati i dopustiti djetetu da sudjeluje.

Odgojitelji pomoću igre i posjeta knjižnicama kod djeteta osvještavaju ulogu i važnost knjige. Prostor vrtića bi trebao biti opremljen različitim pisanim materijalima, slikovnicama i knjigama koje bi uvijek morale biti dostupne djeci. Odgojitelji imaju obvezu i ulogu o informiranju roditelja o važnosti slikovnica za djetetov razvoj putem plakata, letaka i roditeljskih sastanaka. (Vasta, 2004).

4. KVALITETA SLIKOVNICE

Značajke koje treba imati knjiga za djecu, a posebno slikovnica kao prva djetetova knjiga, svrha i ciljevi koje ona može imati, funkcije koje razvija te osjetljiva dob čitatelja kojima je namijenjena, neki su od čimbenika koji pred autore slikovnice postavljaju visoke zahtjeve s ciljem što uspješnijeg ostvarivanja njezinih ciljeva. Od velike važnosti je odabir kvalitetne slikovnice koji će biti primjeren interesima samog djeteta kao i njegovoj dobi. Kod tog odabira veliku ulogu ima osim djetetovih roditelja i njegov odgojitelj. Slikovnica mora biti primjerena dobi djeteta, mora biti maštovita i kvalitetnih ilustracija. U trećoj i četvrtoj godini života djeteta su pogodne priče s jednostavnim zapletima, priče o ljudima, životinjama i svakodnevnim događajima. U petoj i šestoj godini je raspon pažnje djeteta širi pa mogu biti prisutne i priče sa složenijim zapletima. Slikovnicu treba zato odabrati prema uzrastu, paziti na njen estetski izgled i edukativnu vrijednost. Kvalitetna slikovnica je ona koja prema estetskim i pedagoškim kriterijima ima kvalitetan tekst, ilustracije i opremljenost. Slova u slikovnici moraju biti dovoljno velika, tekst mora biti jasan i zanimljiv, a ilustracije skladnih boja i maštovite. Slikovnica je kvalitetna ako je u skladu sa razvojem, interesima i potrebama djeteta kojem se čita. Za djecu bi slikovnica trebala biti izrađena od mekih materijala koji se mogu savijati, treba imati malo teksta i jasne, šarene ilustracije. Dobro poznavanje djeteta omogućiti će nam odabir slikovnice sukladno njegovim interesima i dobi. Ona mora biti materijalom, formatom, opremom i sadržajem prilagođena djetetu rane dobi. Tako se nastoji očuvati tjelesna sigurnost, njegovo zdravlje, te zadovoljiti razvojne potrebe djeteta. Slikovnica mora biti od čvrstog materijala, ali bez oštrih rubova, ili od mekanog i savitljivog materijala i poželjnih dimenzija obično 20×20 cm. Pri procjeni kvalitete slikovnica u obzir uzmu ne samo kriteriji koji se primjenjuju u proučavanju dječje književnosti nego i kriteriji za procjenu likovne umjetnosti, jezika i književnosti, zatim se procjenjuje likovno-tehnička opremljenost i usklađenost knjige i namijenjenost dobi te obrada teme kod problemskih slikovnica. U analizama slikovnica sudjeluju stručnjaci raznih profila, kao što su: književnici, likovni umjetnici, pedagozi i profesori književnosti i jezika, a svi oni procjenjuju kakva je slikovnica koja zaslužuje najviše ocjene prema svojoj kvaliteti.

Kvaliteta slikovnice se jasno očituje prema autorskoj odgovornosti. Jasno istaknuta imena stručnjaka, autora, koji su odgovorni za nastajanje slikovnice predstavljaju odgovornost i jamstvo kvalitete, dok anonimnost slikovnice dovodi u pitanje njezino podrijetlo i kvalitetu. Na projektima stvaranja slikovnica u svijetu sve češće surađuju timovi stručnjaka, uz autore koje čine pisac i ilustrator veliku ulogu imaju pedagog, psiholog, lingvist i likovno-tehnički urednik. Na taj način, timskim radom ovih navedenih stručnjaka se anuliraju moguće greške, ispunjavaju zahtjevi i postižu se zadani ciljevi do kvalitetne i dobre knjige. Smatra se da kvaliteta slikovnice najviše ovisi o odnosu teksta i slike, jer na tom odnosu počiva samo značenje koje slikovnica prenosi na dijete. Slika ima značajan utjecaj na oblikovanje predodžbi i doživljaja svijeta kod djece najranije dobi. Kvalitetna je slika koja sadrži malo pojedinosti, a pojave i predmete prikazuje kao općenite, s manjim brojem jasnih ploha. Na taj način, takvom slikom se djetetu olakšavaju procesi apstrakcije i generalizacije kao važan dio spoznavanja djetetove okoline. Sve ovisi o stupnju djetetova razvoja, tako da se odrastanjem funkcija ilustracije mijenja, od informativne postaje doživljajna, tako da je ilustracija sve manje doslovna u odnosu na ono što ilustrira, a sve više je poticajna za doživljaj i maštu. Slikovni i tekstualni dio slikovnice su u različitim odnosima, ali je važno da su u sinergiji i da se isprepliću. Karakteristike teksta u slikovnici moraju biti u skladu sa stupnjem djetetova jezičnoga razvoja. Slikovnica od najranije dobi potiče djetetov jezični razvoj. Smatra se da je dobra i kvalitetna slikovnica ona koja je u skladu s djetetovim razvojem, tako da temom i izgledom djetetu interesantna i u skladu s djetetovim razvojnim osobitostima, da ima usklađenu tekstualnu i slikovnu komponentu i da potiče njegov razvoj. Najvažnije da je slikovnica primjerena dobi djeteta kojem je namijenjena. (Halačev, Javor, 2000). Važno je pratiti djetetov razvoj na svim razinama, a najviše na jezičnoj razini. Nije svaka slikovnica pogodna za svako dijete. Djeca do slikovnice najčešće dolaze putem roditelja, odgojitelja ili neke druge odrasle osobe koja o njemu brine, a koja ju bira prema vlastitim kriterijima procjene, a ne prema djetetovim razvojnim potrebama. Roditeljima je često teško prepoznati slikovnicu koja je odgovarajuća za njihovo dijete jer u tome nisu dovoljno educirani. Takav odabir primjerene i kvalitetne slikovnice bio bi mnogo uspješniji kad bi na samoj slikovnici postajala jasno istaknuta oznaka komu je ona namijenjena i uz adekvatno obrazloženje.

To bi trebali činiti, nakladnici, budući su oni najodgovorniji za nastajanje slikovnice i prvi su kod odlučivanja da li će neku slikovnicu naručiti ili da li će se ona uopće proizvoditi. Nakladnici trebaju znati komu namjenjuju određenu slikovnicu, dobro poznavati onoga komu ju namjenjuju, poznavati slikovnicu kao vrstu literature sa svim njenim značajkama i funkcijama, te poznavati koju svrhu ona ima. Autori i ilustratori moraju dobro poznavati djetetov razvoj da bi svoje načine izražavanja tekstom i slikom prilagodili dobi djeteta i njegovim mogućnostima percepcije, ali i poznavati slikovnicu s obzirom na njezine zakonitosti i zahtjeve. Zbog toga je važna njihova zajednička suradnja s pedagogima, psiholozima i stručnjacima iz područja književnosti i jezika. U svijetu, na stranim slikovnicama je običaj postojanja oznaka raspona dobi kojoj su namijenjene, dok u Hrvatskoj označavanje ili klasificiranje slikovnica po dobi gotovo da i ne postoji. Neoznačavanje za određenu dob može značiti da je svaka slikovnica dobra za bilo koje dijete ili da su slikovnice samo za najmanju djecu ili za svu djecu. Prevladava mišljenje da su slikovnice samo za najmlađu djecu, od rođenja do 3. godine, mada je većina postojećih slikovnica prilagođena za dob od rođenja do čak 8. godine života djeteta. U novije vrijeme se na nekim slikovnicama u Hrvatskoj mogu pronaći oznake dobi za koju je namijenjena, ali su te oznake često navedene u širokom rasponu, npr. za dob od 2 do 4 godina. Oznake raspona dobi mogu znatno olakšati roditelju pri odabiru slikovnice za njegovo dijete, međutim ako roditelj ne zna sam procijeniti slikovnicu i ne zna procijeniti na kojem je razvojnom stupnju njegovo dijete, tada će mu oznaka raspona dobi dodatno otežati odabir slikovnice. Roditelj će većinom uzeti slikovnicu ako je starosna dob njegova djeteta u okviru raspona dobi u oznaci. Kako su knjižare komercijalne ustanove koje zapošljavaju djelatnike koji su komercijalni stručnjaci, prodavači, menadžeri prodaje i sl. i ne zapošljavaju stručnjake koji se bave istraživanjima proizvoda koje oni prodaju. Knjižničari su ti koji trebaju dobro poznavati svoje korisnike, njihove potrebe i zahtjeve te literaturu koju će nabaviti i ponuditi svojim korisnicima. Oni moraju posjedovati kompetencije u poznavanju literature koju posreduju, te poznavanje potreba i interesa svojih korisnika. Dijete je osnovna svrha postojanja slikovnice. Djetetu je potrebna slikovnica u skladu s njegovim potrebama i iskustvom, koja će pratiti i podupirati njegov razvoj, odgovoriti na njegove trenutne i specifične potrebe i interese. Kvalitetna slikovnica mora zadovoljavati literarno-jezične, likovno-tehničke, i pedagoške vrijednosti.

5. OBLIKOVANJE SLIKOVNICE

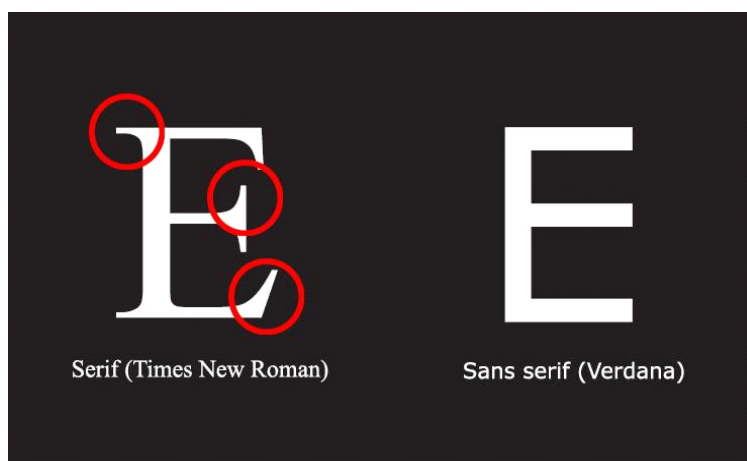
5.1 Ilustracija i fotografija

Ilustracija je vizualna forma koja može biti različito prikazana u obliku crteža, slike, fotografije i kombinacije spomenutih medija. Ilustracije se dijele na tradicionalne i digitalne u kojima se koriste različite tehnike izrade. Ilustracijom se može objasniti tekst, pjesma ili priča i tako pružiti grafičku prezentaciju pisanih riječi. Teško ju je odvojiti od umjetnosti, kao i dizajna. Može se smatrati zasebnom umjetnošću, ali je neodvojiva od prethodno spomenutih i starija od onoga što danas nazivamo dizajnom. U komercijalnim svrhama ilustratori imaju veliku slobodu izražavanja pri kreiranju ilustracija, tako da su često prisutne ilustracije različitih tehnika i sadržaja. Ilustraciju nije lako oblikovati, potrebno je imati talent, znanje, vještine, te dobro poznavati perspektivu, likovnu umjetnost i anatomiju. Pomoću ilustracije se može približiti neki znanstveni pojam, događaj ili osoba. (Salisbury, 2004). Dosta se primjenjuje u dječjim slikovnicama gdje ilustracija često prevladava tekst, a može ga i potpuno zamijeniti, u katalozima, časopisima, plakatima, omotima CD-ova. Ilustracija je sveprisutna i teško ju je definirati. Svaki ilustrator ima svoj opseg materijala kojim se najčešće koristi. Mnogima je kombiniranje i opseg materijala, alata i tehnika od velike pomoći kad je u pitanju reprodukcija rada. Važniji je način na koji se upotrebljavaju određeni alati i kojim se metodama koristi nego sama količina radova i crteža koja se mogu proizvesti. Kod tradicionalnog načina izrade ilustracija koristi se olovkom i kistom. Pojavom digitalnih medija dolazi do novog načina shvaćanja i oblikovanja ilustracija, pa se kompleksni sadržaji proizvode tehnikom fotografije, vektorskom primjenom, skeniranjem postojećih materijala. Fotografija većini ilustratora služi kao referencija. Veća upotreba fotografije u ilustraciji vidljiva je kod kreiranja fotomontaža i kolaža na način da se spajaju različiti dijelovi fotografije koji su prethodno izrezani iz neke druge fotografije, pa se tako stvara nova kompozicija i dobiva unikatno djelo. U fotomontažama se režu situacije i modeli iz postojeće fotografije i postavlja ih se na nove pozicije.

Fotografija se može kombinirati s crtežima nacrtanih rukom. Takve se tehnike mogu kombinirati i u digitalnim programima. U ilustriranju nije rijetkost upotreba različitih tehnika. Kombiniraju se analogne i digitalne tehnike kao ručni crteži, fotografije, šablone, markeri kako bi se dobio novi individualni pristup radu i nova dimenzija ilustracije, a koja će doprinijeti prepoznatljivosti svakog pojedinog ilustratora. Mogućnost digitalne obrade otvorila je potpuno novi svijet za ilustratora koji je prije bio nezamisliv.

5.2 Tipografija

Pojam tipografija dolazi od grčke riječi *typos* što znači «žig» - reljefno izveden znak namijenjen otiskivanju – i grčke riječi *graphein* koja znači «pisati». Nijemac Johann Gutenberg, se smatra tvorcem suvremene tipografije. On je prvi izumio pomična slova i tiskarski stroj i tako uveo novu revolucionarnu tehnologiju crtanja slovničkih znakova prema točno odgovarajućem rukopisnom uzorku. Prema tom rukopisnom uzorku su se izrađivali kalupi i tako lijevala olovna slova da bi se na kraju mogla otisnuti na sam papir. Tipografija se definira na razne načine: kao umjetnost korištenja tipografskih slova, znanost o slovima, vještina slaganja, izrade, oblikovanja i funkcionalnog korištenja slova, a bavi se izborom i organizacijom oblika slova, te drugim grafičkim značajkama vezanim za tisak. Tipografija je važan element u grafičkom dizajnu, pri čemu je manje bitna čitljivost, a više potencijal koji je usmjeren na korištenje slova u umjetničke svrhe. Slova se kombiniraju s grafičkim elementima i slikama i na taj način se oblikuje odnos dijaloga između riječi i slika. (Strizver, 2013). Djeca više vole i lakše čitaju jednostavna slova, zaobljenih linija i zatvorenih oblika nego uglati i nepravilni. Trebaju se izbjegavati netradicionalna pisma, jer je svaka netipična i veća promjena u slovu djetetu zbunjujuća. Istraživanja su pokazala da su djeci lakša pisma za čitanje ona veće visine nego manje. Tipografija na naslovnici daje razne mogućnosti kreiranja stilova jer sadrži mali broj slovničkih znakova, pa su to najčešće verzalna i obla slova šarenih boja i različitih stilova kako bi zainteresirala dijete da uzme tu slikovnicu u ruke. Djeci je lakše čitati bezserifna slova, no ipak se koriste i serifna ako se pažljivo upotrebljavaju i izbjegavaju ekstremi kao što su preukrašena, preuska ili preširoka, predebela ili pretanka slova. Za čitanje su najlakša srednje debela slova.

Slika 4., Razlika između serifnog (lijevo) i bezserifnog fonta (desno)

6. NAJČITANJE SLIKOVNICE U RH

6.1 Tablični prikaz najčitanijih slikovnica u RH po godinama

Tablica 1., Najčitanije slikovnice u RH u 2013. god.

AUTOR	NAZIV DJELA
Julia Donaldson	Grubzon
Helen Cooper	Juha od bundeve
Sven Nardqvist	Kad je Findus bio mali i izgubio se
Heather Amery	Priče s Voćne farme
Julia Donaldson	Najotmjeniji div u gradu

Slika 5., Naslovna strana slikovnice „Juha od bundeve“

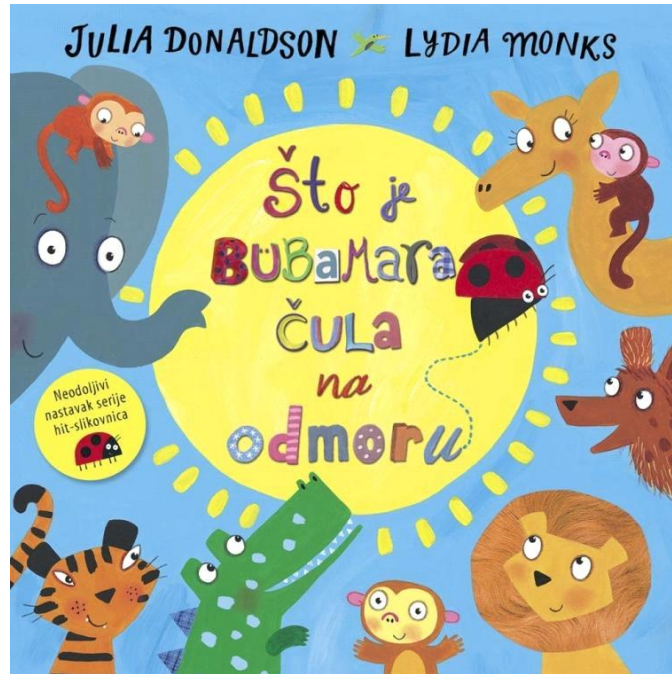
20

Tablica 2., Najčitanije slikovnice u RH 2014. God.

AUTOR	NAZIV DJELA
Ivana Guljašević	Tri strašna zmaja
Eric Carle	Vrlo gladna gusjenica
Helme Heine	Prijatelji zauvijek
Julia Donaldson	Što je bubamara čula
Sven Nardqvist	Torta za Findusa

Tablica 3., Najčitanije slikovnice u RH 2015. God.

AUTOR	NAZIV DJELA
Helen Cooper	Juha od bundeve
Heather Amery	Priče s Voćne farme
Julia Donaldson	Najotmjeniji div u gradu
Helme Heine	Prijatelji zauvijek
Julia Donaldson	Što je bubamara čula

Slika 6., Naslovna stranica jednog od nastavaka popularne slikovnice za djecu

Tablica 4., Najčitanije slikovnice u RH 2016. God.

AUTOR	NAZIV DJELA
Sunčana Škrinjarić	Gospođica Neću
Heather Amery	Priče s voćne farme
Julia Donaldson	Mali majmun u velikoj brizi
Sven Nardqvist	Uljez u dvorištu
Sven Nardqvist	Kad je Findus bio mali i izgubio se

Tablica 5., Najčitanije slikovnice u RH u 2017. God.

AUTOR	NAZIV DJELA
Julia Donaldson	Bosonogi lisac
Julia Donaldson	Što je bubamara čula ovaj put
Sven Nardqvist	Lov na lisicu
Julia Donaldson	Grubzon
Orianne Lallemand	Vuk koji je tražio ljubav

Slika 7., Naslovna stranica jedne od najčitaniji slikovnica 2017. God.

Tablica 6., Najčitanije slikovnice u RH 2018.god.

AUTOR	NAZIV DJELA
Sven Nardqvist	Torta za Findusa
Eric Carle	Vrlo gladna gusjenica
Lauren Child	Pas sa zgodnim ušima
Antonella Abbatiello	Malo ili veliko

Jeni Desmond	Plaveni kit
--------------	-------------

6.2 Analiza tablica i cilj istraživanja

Istraživanje je provedeno prikupljanjem podataka iz više knjižnica unutar Republike Hrvatske kao što su: Knjižnica grada Zagreba, Knjižnica Sesvete, Gradska knjižnica i čitaonica Petrinja, Knjižnica Marije Jurić Zagorke, Knjižnica Medveščak, Gradska knjižnica i čitaonica Milivoja Cvetnića Hrvatska Kostajnica, Gradska knjižnica Velika Gorica, Narodna knjižnica i čitaonica Vlado Gotovac Sisak. Prikupljene podatke rezimirala sam u tablične prikaze po godinama. Kao što se vidi iz tablice 1., među najčitanijim slikovnicama 2013. godine nalazi se "Kad je Findus bio mali i izgubio se" Svena Nardqvista.

Cilj ovog istraživanja je odgovoriti na pitanja da li se posuđuju slikovnice iz knjižnica, da li se dovoljno čitaju, te koje su najčitanije u RH u proteklih pet godina, a što bi značilo da su one među djecom najviše prihvaćene i najkvalitetnije. Kao stručne i kompetentne osobe knjižničari Mozaik knjige preporučuju ove slikovnice za najmlađe:

VRLO GLADNA GUSJENICA- CARLE ERIC

MJESECOLENDAR- SINIŠA CMRK

POŠTARSKA BAJKA- KAREL ČAPEK

MACA PAPUČARICA-CRVENA- ELA PEROCI

KAKO ŽIVI ANTUNTUN- GRIGOR VITEZ

DJEVOJČICA SA ŠIBICAMA- HANS CHRISTIAN ANDERSEN

SKAKAČI-HANS CHRISTIAN ANDERSEN

GOSPOĐICA NEĆU- SUNČANA ŠKRINJARIĆ

NEZADOVOLJNA BUBAMARA- SUNČANA ŠKRINJARIĆ

6.3 Osvrt na neke od najčitanijih slikovnica u RH

Julia Donaldson- Najotmjeniji div u gradu

Jura je silno želio da ne bude najneuredniji div u gradu. I tako je jednog dana, ugledavši trgovinu s velikim brojevima, odlučio je da je vrijeme da promijeni izgled. Otmjene hlače, otmjena košulja, prugasta kravata i sjajne cipele načinile su Juru sasvim novim divom. Ali putem kući, susreo je različite životinje koje su silno trebale njegovu pomoć i njegovu odjeću. Sreo je žirafu koja je tužno šmrcala. Odmah je zastao i pitao ju u čemu je problem, a ona mu je objasnila kako je njen vrat dugačak i hladan. Jura je odmah skinuo svoju kravatu i poklonio ju žirafi. Nastavio je svoj put kući na kojem je susreo još životinja u nevolji te svakoj pomogao i tako svaki put ostao bez komada odjeće. Na kraju priče Jura nije tužan jer je opet obukao svoju staru haljinu i sandale, već naprotiv, vrlo sretan jer je nesebično pomogao svim životinjama koje su na tome bile jako zahvalne.

Ova slikovnica mi se jako dojmila i razumijem zašto je jedna od najčitanijih. Vrlo je topla i simpatična te govori o nesebičnosti i empatiji prema drugome. Ovo je poruka koju bi svi trebali prenijeti svojoj djeci i naučiti ih kako razviti empatiju prema ljudima oko sebe, a to je najbolje upravo iz ovakvih slikovnica. Zagrebačko kazalište Trešnja ovu slikovnicu pretočilo je u predstavu koja je premjerno izvedena 2010. god.

Hather Amery-Na Voćnu farmu stiže vlak

"Na Voćnu farmu stiže vlak" jedan je od tri serijala "Priče s Voćne farme". U ovom nastavku otvorena je starinska željeznička postaja i djeca sada mogu putovati vlakom s pravom lokomotivom. Nastavak "Na Voćnu farmu stiže vlak" sadrži 4 priče: "Stara parna lokomotiva", "Hrđina pustolovina u vlaku", "Kako je Vunka zaustavila vlak", "Kako je Lutka spasila vlak". Serijali "Priče s Voćne farme" osvojila su srca milijuna djece diljem svijeta. Napete i komične zgode na Voćnoj farmi popraćene su ilustracijama poznatog britanskog

ilustratora Stephena Cartwighta. Razvojna struktura "Priče s Voćne farme" omogućuje da u njoj jednako uživaju djeca različite dobi. "Priče s Voćne farme" svojim razumljivim tekstom i jasnim ilustracijama pružaju djeci upravo ono što im je razvojno potrebno u svakoj dobi.

25

Jedna od zanimljivosti je ta da se na svakoj stranici u svim nastavcima unutar ilustracije skriva malažuta patkica. Svaki put na nekom drugom mjestu pa tako djeca tražeći žutu patkicu na svakoj stranici vježbaju zapažanje.

Helen Cooper-Juha od bundeve

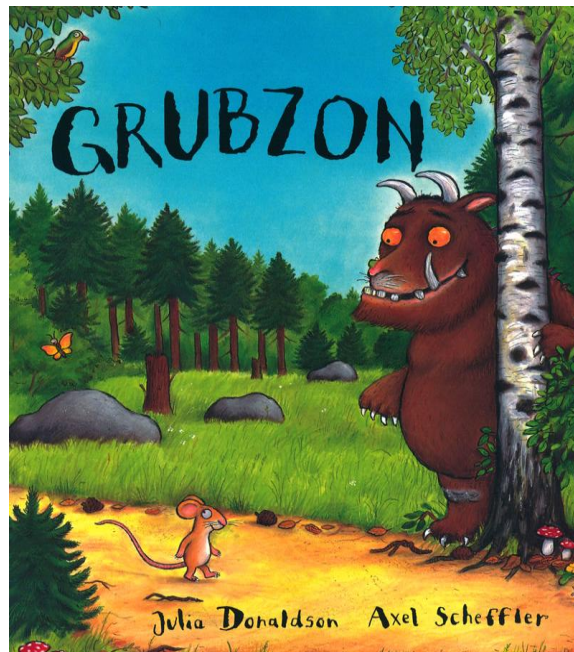
"Juha od bundeve" smatra se jednom od pet najboljih slikovnica po mnogim mišljenjima. Uz dobru priču i zaplet do izražaja dolaze prekrasne ilustracije te doza humora. Priča se radi o tri prijatelja koji žive u staroj kolibi te su svake večeri zajednički pripremali juhu od bundeve. Svaki od njih imao je svoje zaduženje, a rezultat tome bila je najukusnija juha na svijetu. No jedne večeri, Patak je odlučio da sada on želi miješati juhu sa čime se Vjeverica i Mačak nisu složili. Povodom toga izbija burna svađa, ali se na kraju sve završi sretno. Ova slikovnica nudi puno tema za razgovor nakon što se pročita. Teme povjerenja, prijateljstva, odgovornosti su približene djeci na njima razumljiv način.

Sunčana Škrinjarić-Gospodica Neću

Radnja ove slikovnice vrti se oko djevojčice Mine koja je učenica prvog razreda. Iako izgleda kao svaka druga obična djevojčica, ona se ipak po nečemu razlikuje. Ona baš svima i uvijek odgovara sa: "Neću!". To joj je već prešlo u naviku. No tada se počinje događati nešto neobično za nju. Svi joj počinju odgovarati sa: "Neću!", mama, prodavačica, pa čak i tobogan. Nakon toga ubrzo počinje shvaćati kako je pretjerala i kako je vrijeme da se drgačije počne ponašati. Smatra se slikovnicom jedne od najboljih i najpoznatijih dječjih hrvatskih spisateljica. Spisateljica koristi poučnu temu kroz zanimljivu priču koja može biti vrlo korisna u kritičnom razdoblju kada djeca na sve odgovaraju sa: ne i neću! Jezik priče je jednostavan, a rečenice kratke baš kako i priliči jednoj slikovnici, te su ilustracije Nikoline Novosel prekrasne i jasno dočaravaju Minin svijet.

Julia Donaldson-Grubzon

Priča o snalažljivom mišu koji izmišljenim čudovištem plaši svoje neprijatelje. "Grubzon" je osvojio nekoliko nagrada za dječju književnost, a postao je i dio kazališnog repertoara na West Endu i Broadwayu. Spisateljica Julia Donaldson najpoznatija je upravo po slikovnici "Grubzon" i nastavku "Grubzonovo dijete" koje se s više od 17 milijuna prodanih primjeraka i prijevodima na čak 75 jezika svijeta smatraju suvremenim klasicima dječje književnosti. Jedna od zanimljivosti je ta da je maleni princ George izjavio da mu je "Grubzon" najdraža knjiga. Nekoliko mjeseci kasnije, na svečanosti otvorenja nove dječje knjižnice na Sveučilištu Oxford, princ William ponovo je naveo "Grubzona" kao slikovnicu koju vole princ George, ali i princeza Charlotte.

Slika 8., slikovnica "Grubzon"

7. ZAKLJUČAK

Čitanje slikovnica je od velikog značaja za djetetov emocionalni i socijalni razvoj. U suvremenom svijetu čitanje slikovnica je sve manje zastupljeno zbog prevlasti i dostupnosti medija kao što su televizija i Internet. Usprkos tome slikovnica je sastavni dio djetinjstva pomoću koje dijete uz pomoć roditelja ili odgojitelja upoznaje svijet oko sebe. Djeci je važno čitati od rođenja jer se time grade temelji za cijeli život. Vrlo je značajno uskladiti umjetničku i pedagošku vrijednost slikovnice kako bi ona u konačnici pozitivno utjecala na razvoj djeteta u najranijoj dobi. Slikovnica uveseljava i odgaja veliki broj djece rane dobi i tako im olakšava otkrivanje suvremenog svijeta. Čitanjem slikovnica djecu upoznajemo s važnim komponentama pisanog jezika i omogućujemo im da se upoznaju i sprijatelje s knjigama i u tome uživaju. Djecu se ne smije prisiljavati na čitanje ako to ne žele, pa u sve aktivnosti treba unijeti dozu zabave, ugone i opuštenosti i ponuditi djeci raznolikost materijala za čitanje i pisanje, te da sami odaberu ono što ih zanima. Dijete će zavoljeti knjigu i čitanje ako osiguramo toplu i opuštenu atmosferu kako bi se stvorio osjećaj ugone i međusobne povezanosti, a vrijeme provedeno s djetetom mora biti bez pritiska i žurbe kako bi se djetetu poklonila sva potrebna pažnja.

8. LITERATURA

1. Batinić, Š., Majhut, B. (2001). *Od slikovnjaka do vragobe: hrvatske slikovnice do 1945.* Zagreb: Hrvatski školski muzej
2. Batinić, Š., Majhut, B. i Javor, R. (ur.). (2000). *Kakva je to knjiga slikovnica: počeci slikovnice u Hrvatskoj.* Zagreb: Knjižnice grada Zagreba
3. Crnković, M. (1980). *Dječja književnost.* Zagreb: Školska knjiga
4. Crnković, M., Težak, D. (2002). *Povijest hrvatske dječje književnosti od početka do 1955. godine.* Zagreb: Znanje
5. Čačko, P. i Javor, R. (ur.). (2000). *Kakva je to knjiga slikovnica: slikovnica, njezina definicija i funkcije.* Zagreb: Knjižnice grada Zagreba
6. Čudina Obradović, M. (2002). *Igrom do čitanja.* Zagreb: Školska knjiga
7. Halačev, S. i Javor, R. (2000). *Kakva je to knjiga slikovnica: sadržaj slikovnica kao prilog razvoja samopouzdanja kod djece.* Zagreb: Knjižnice grada Zagreba
8. Hlevnjak, B. i Javor, R. (ur.). (2000). *Kakva je to knjiga slikovnica.* Zagreb: Knjižnice grada Zagreba
9. Hranjec, S. (2006). *Ogledi o dječjoj književnosti.* Zagreb: Alfa
10. Hranjec, S. (2006). *Pregled hrvatske dječje književnosti.* Zagreb: Školska knjiga
11. Salisbury, M. (2004). *Illustrating Children's Books: Creating Pictures for Publication.* New York: Barans Educational Series Inc.
12. Strizver, I. (2013). *Type Rules: The Designer's Guide to Professional Typography.* SAD: John Wiley & Sons
13. Vasta, R. (2004). *Dječja psihologija.* Zagreb: Naklada slap
14. Zalar, D., Kovač Prugovečki, S. i Zalar, Z. (2009). *Slikovnica i dijete: kritička i metodička bilježnica.* Zagreb: Golden marketing-tehnička knjiga

15. Zima, D., Hameršak, M. (2015). *Uvod u dječju književnost*. Zagreb: Leykam international

IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA

Ja, Zrinka Matijević, studentica Fakulteta za odgojno obrazovne znanosti u Slavonskom Brodu, izjavljujem, s potpunom moralnom odgovornošću, da sam samostalno napisala ovaj završni rad, te da u njemu nema kopiranih ili prepisanih dijelova teksta drugih radova, koji nisu označeni kao citat s napisanim izvorom odakle su preneseni. Rad sam izradila uz pomoć mentora izv. Prof. dr. sc. Emina Berbić Kolar.

Zrinka Matijević
